

संपूर्ण स्वच्छता अभियानांतर्गत
वैयक्तिक शौचालय बांधकामासाठी
ग्रामपंचायतींना अग्रीम देण्याबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग**

शासन परिपत्रक क्र.संस्वअ-१००८/प्र.क्र.६१/पापु-१६
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक: २४ मार्च, २००८.

वाचा:- केंद्र शासनाचे पत्र क्र.W-११०४२/३/२००५-CRSP दिनांक ५.११.२००७.

प्रस्तावना:

संपूर्ण स्वच्छता अभियानात "वैयक्तिक शौचालय बांधकाम" हा एक महत्वाचा घटक असून सर्व कुटुंबांना शौचालयाची सुविधा उपलब्ध करून ग्रामीण महाराष्ट्र हागंदारीमुक्त करण्याचे ठरविले आहे. या कार्यक्रमांतर्गत दिनांक १ एप्रिल २००६ पासून दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांना वैयक्तिक शौचालय बांधकाम करून वापर सुरु केल्यानंतर प्रती शौचालय रु. १२००/- पर्यंत प्रोत्साहन अनुदान अनुज्ञेय आहे. परंतु, हे प्रोत्साहन अनुदान लाभार्थ्यास वेळेत मिळत नसल्याने या कार्यक्रमास गती प्राप्त होत नाही. त्यामुळे केंद्र शासनाने पंचायत राज संस्थांचा सहभाग वाढविण्याच्या दृष्टीने, केंद्र शासनाने संदर्भाधीन पत्रान्वये दिलेल्या सुचनानुसार दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांना देण्यात येणारा प्रोत्साहन अनुदानाचा निधी अग्रीम म्हणून ग्रामपंचायतींना उपलब्ध करून देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. याबाबत खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

शासन परिपत्रक :

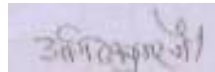
संपूर्ण स्वच्छता अभियानांतर्गत दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांना देण्यात येणारी प्रोत्साहन अनुदानाची रक्कम, त्यांनी वैयक्तिक शौचालयाचे बांधकाम करून वापर सुरु केल्यानंतर त्वरीत देता यावी यासाठी ग्रामपंचायतींना अग्रीम उपलब्ध करून द्यावा. हा अग्रीम ग्रामपंचायतींना उपलब्ध करून देण्यासंबंधात खालील सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावे.

- १) प्रत्येक ग्रामपंचायत क्षेत्रातील दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांना वैयक्तिक शौचालय बांधकामासाठी देण्यात येणारी एकूण अनुदानाची रक्कम जिल्हास्तरावर ठरविण्यात यावी.
- २) या एकूण अनुदानाच्या रकमेतून याआधी अनुदान देण्यात आलेल्या कुटुंबांच्या अनुदानाची रक्कम वजा करण्यात यावी व त्यानंतर ग्रामपंचायत स्तरावर किती निधी आवश्यक आहे ते ठरवावे.
- ३) त्यानंतर, दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांनी वैयक्तिक शौचालय बांधकाम करून वापर सुरु करताच त्यांना प्रोत्साहन अनुदान तात्काळ अदा करता यावे यासाठी या आवश्यक निधीच्या ३०% रक्कम ग्रामपंचायतींना अग्रीम म्हणून वितरीत करण्यात यावी.
- ४) वितरीत करण्यात येणा-या ग्रामपंचायत स्तरावरील आवश्यक निधीमध्ये केंद्र हिश्यासोबत राज्य हिश्याचाही समावेश असणे आवश्यक आहे. जिल्ह्यातील सर्व ग्रामपंचायतींना आवश्यक निधी एकाच आदेशाद्वारे वितरीत करण्यात यावा.

- ५) ग्रामपंचायतींनी सदरचा निधी इतर कार्यक्रमासाठी वापरू नये. ग्रामपंचायतीने दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांनी शौचालय बांधून वापर सुरू केल्यानंतर ८ दिवसात प्रोत्साहन अनुदानाचे वाटप करावे.
- ६) ग्रामपंचायतीने दरमहा झालेला खर्च, लाभार्थ्यांची नावे, अनुदान वाटपाची रक्कम व वाटपाची तारीख इत्यादी माहिती पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी यांच्याकडे द्यावे. गट विकास अधिकारी यांनी दरमहा ५ तारखेपर्यंत तालुक्याचा खर्चाचा अहवाल संपूर्ण स्वच्छता अभियान जिल्हा समन्वयक/ उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचेकडे द्यावा. लाभार्थ्यांना प्रत्यक्ष वाटप केलेले अनुदानच खर्चाच्या अहवालात नमूद करावे.
- ७) ग्रामपंचायतींना वितरीत करण्यात आलेला अग्रीम खर्च म्हणून धरता येणार नाही. तर तो ग्रामपंचायतींना देण्यात आलेला अग्रीम असून जेव्हा ग्रामपंचायतीमार्फत उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर होईल तेव्हा हा निधी खर्च म्हणून मान्य राहील. त्यानंतरच, माहिती जिल्हास्तरावर मासिक प्रगती अहवालामध्ये भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवालामध्ये नोंदविण्यात यावी.
- ८) ग्रामपंचायत स्तरावर जाणीव जागृती करण्याची तसेच शौचालयाच्या उपलब्ध नमुन्यांची व तांत्रिक बाबी संदर्भात आणि देखभाल दुरुस्ती संदर्भात माहिती उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी जिल्हा परिषदेची राहील. ग्रामपंचायतस्तरवर गवंड्याचे प्रशिक्षण जिल्हा परिषदेमार्फत करणे आवश्यक आहे.
- ९) ग्रामपंचायतींना वितरीत करण्यात आलेल्या अग्रीम निधीपैकी ८०% निधी खर्च केल्यानंतर व त्याचा प्रगती अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र जिल्हा परिषदेस प्राप्त झाल्यानंतर, जिल्हा परिषद त्याची खात्री करून पुढील ३०% चा अग्रीम निधी ग्रामपंचायतीस वितरीत करेल. त्याच प्रकारे त्यानंतर ग्रामपंचायतीच्या मागणीनुसार उर्वरित आवश्यक निधी प्रगतीनुसार जिल्हा परिषद ग्रामपंचायतींना वितरीत करेल.
- १०) कार्यक्रमाची गुणवत्ता पूर्वक अंमलबजावणी, प्रगतीचे संनियंत्रण व आर्थिक व्यवहाराची जबाबदारी पूर्णतः जिल्हा परिषदेची राहील.
- ११) ग्रामपंचायतीला अग्रीम म्हणून दिलेली रक्कम, दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाला वैयक्तिक शौचालय बांधकामासाठी प्रोत्साहन अनुदान देण्यासाठी सहा महिन्यात खर्च केली नाही तर ही रक्कम ग्रामपंचायतीकडून परत घ्यावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००८०३१९१५१५२३००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अजितकुमार जैन)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल महोदयांचे सचिव.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव.
- ४) सर्व मा. मंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव
- ५) सर्व मा. राज्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव

- ६) सर्व संसद सदस्य.
- ७) विधानसभा व विधान परिषदेचे सर्व सदस्य.
- ८) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय.
- ९) विभागीय आयुक्त, सर्व.
- १०) जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती, सर्व.
- ११) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सर्व.
- १२) उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (पंचायत), जिल्हा परिषद, सर्व.
- १३) राज्य समन्वयक, संवाद व क्षमता विकास कक्ष, बेलापूर.
- १४) नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १५) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १६) पाणी पुरवठा विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व सर्व कार्यासने.
- १७) निवड नस्ती, पापु-१६.